

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Slavomíra Nováka a soudkyň JUDr. Hany Pipkové a Mgr. Jany Jurečkové ve věci

žalobce

V. S.

zastoupený advokátem Mgr. Jakubem Hajdučíkem,
se sídlem Sluneční náměstí 14, Praha 5

proti

Finanční úřad pro hlavní město Prahu

žalovanému

se sídlem Štěpánská 28, Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 3. 2015, č. j. 1421719/15/2002-51523-109809,

takto:

- I. Rozhodnutí Finančního úřadu pro hlavní město Prahu ze dne 5. 3. 2015, č. j. 1421719/15/2002-51523-109809, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 15 342 Kč, a to do 30 dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalobce Mgr. Jakuba Hajdučíka, advokáta.

Odůvodnění:

I.

Základ sporu

1. Žalobce se podanou žalobou domáhal zrušení rozhodnutí, kterým žalovaný zamítl jeho žádost o prominutí příslušenství daně v celkové výši 478 962 Kč, zaevidované dne 15. 12. 2010.
2. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný uvedl, že skutečností vylučující prominutí příslušenství daně z důvodu tvrdosti je situace, že nebyla zcela uhrazena daň, ke které náleží příslušenství, o jehož prominutí se rozhoduje. Správce daně zjistil, že u žalobce jako daňového subjektu eviduje ke dni 27. 2. 2015 celkový nedoplatek ve výši 978 469 Kč, což vylučuje možnost rozhodnout o prominutí příslušenství daně. Další důvody uvedené v žádosti a v pokynu č. D-330 již správce daně neposuzoval.

II.

Obsah žaloby a vyjádření žalovaného

3. Žalobce v žalobě především namítl, že před vydáním napadeného rozhodnutí nebyl seznámen s důkazy, které žalovaného vedly k zamítnutí žádosti žalobce a neměl možnost se k nim vyjádřit. Napadené rozhodnutí je proto nezákonné, a to z důvodu porušení článku 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.
4. Dále žalobce namítal, že posouzení důvodů pro prominutí příslušenství daní, které uvedl v žádosti, nelze odepřít pro existenci skutečností vylučující jakékoliv prominutí příslušenství daní, jejichž existenci zakotvuje pouze pokyn č. D-330 vydaný Ministerstvem financí, protože tento pokyn není pramenem práva.
5. Zde žalobce poukázal na to, že zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, umožňoval v ust. § 55a odst. 2 a § 100 Ministerstvu financí, aby obecně závazným právním předpisem zmocnilo k provádění svého oprávnění promíjet daně a jejich příslušenství jednotlivé finanční úřady. Proto jen v tomto obecně závazném právním předpise mohly být vymezeny bližší podmínky a důvody k prominutí daně. Ministerstvo financí vydalo na základě tohoto zmocnění vyhlášku, kterou se zmocňují územní finanční orgány k promíjení příslušenství daně č. 299/1993 Sb., ovšem v ní důvody prominutí uvedeny nejsou. Ministerstvo financí je stanovilo jen pokynem řady D, který ale není obecně závazným právním předpisem.
6. Podle žalobce lze důvody pro prominutí uvedené v pokynu č. D-330 chápat pouze jako zaužívanou správní praxi, ovšem je vyloučeno aplikovat tu část pokynu, která stanoví skutečností vylučující vydání rozhodnutí, jímž by bylo prominuto příslušenství daně z důvodu tvrdosti, protože jednak zákon neumožňoval ministerstvu financí stanovit skutečností vylučující prominutí penále, když zde současně existují důvody pro prominutí,

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

a jednak pokyn není pramenem práva. Žalovaný tedy nebyl oprávněn odepřít prominutí penále s odkazem na okolnosti vylučující prominutí stanovené pokynem, a napadené rozhodnutí je proto nezákonné.

7. Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že pokyn č. D-330 byl vydán k zajištění jednotného a transparentního přístupu správců daně k rozhodování o žádostech o prominutí daně. Zákonodárce stanovil pro takové rozhodování pouze kritérium „odstranění tvrdosti zákona“, aniž by je blíže konkretizoval, takže bylo na místě takový zpřesňující vnitřní pokyn vydat.
8. Dále žalovaný odmítl námitku týkající se nezohlednění důvodů svědčících pro prominutí příslušenství daně uvedených v žádosti ze dne 15.12.2010. Zde poukázal na to, že podle pokynu D-330 dobrá platební morálka žadatele i dobrá úroveň spolupráce se správcem daně při plnění nepeněžních povinností jsou okolnostmi relevantními pro úvahu o vyhovění žádosti o prominutí, avšak správce daně musel zohlednit skutečnost, která vydání kladného rozhodnutí o prominutí příslušenství daně vylučuje, tedy existenci neuhrazené daně, ke které náleží posuzované příslušenství daně.
9. Žalovaný rovněž odmítl námitku, že by žalobce nebyl před vydáním rozhodnutí seznámen s důkazy, které vedly k zamítnutí žádosti. Skutečnost, že k datu vydání napadeného rozhodnutí nebyla plně uhrazena daň z příjmů fyzických osob za zdaňovací období r. 1996, ke které se váže penále, o jehož prominutí žalobce žádostí žádal, byla žalobci známa, či mu byla dostupná. Se stavem svého osobního daňového účtu, se žalobce může kdykoliv seznámit, a nadto skutečnost, že předmětná daň nebyla ke dni vydání napadeného rozhodnutí uhrazena, není žalobcem rozporována.
10. Při jednání soudu dne 27. listopadu 2018 setrvali účastníci na svých skutkových i právních stanoviscích. Zástupce žalobce navrhl, aby soud žalobou napadené rozhodnutí zrušil a aby žalobci přiznal právo na náhradu nákladů řízení. Pověřená zástupkyně žalovaného navrhla zamítnutí žaloby.

III.

Posouzení žaloby

11. Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k závěru, že žaloba nebyla podána důvodně.
12. Z obsahu spisu předloženého žalovaným soud zjistil, že žalobce podal dne 15. 12. 2010 u Finančního úřadu pro Prahu 2 žádost podle ust. § 55a zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, o prominutí penále na dani z příjmů fyzických osob za roky 1999 až 2003, a to z důvodů jednak dobré platební morálky, a jednak dobré úrovně spolupráce žalobce se správcem daně při plnění nepeněžitých povinností.
13. Tuto žádost Finanční úřad pro Prahu 2 zamítl svým rozhodnutím ze dne 9. 2. 2011, č. j. 37483/11/002911104991, jež stručně odůvodnil tak, že posoudil důvody žádosti a rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku rozhodnutí.
14. Na základě žaloby Městský soud v Praze toto rozhodnutí přezkoumal a svým rozsudkem ze dne 14. 11. 2014, č. j. 5 Af 18/2011-23, je zrušil, jelikož je shledal nepřezkoumatelným pro nedostatek odůvodnění.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

15. V dalším řízení rozhodoval o žádosti žalovaný Finanční úřad pro hlavní město Prahu, na který přešla působnost správce daně, a rozhodnutím ze dne 5. 3. 2015, č. j. 1421719/15/2002-51523-109809, žádost opět zamítl. V odůvodnění pak uvedl, že rozhodoval podle pokynu č. D-330, v němž Ministerstvo financí vymezilo nejčastější důvody pro prominutí příslušenství daně, ovšem také skutečnosti, jejichž existence vylučuje možnost rozhodnout o prominutí příslušenství daně z důvodu tvrdosti.
16. Jednou ze skutečností, které vylučují prominutí příslušenství daně, je stav, kdy není zcela uhrazena daň, ke které náleží příslušenství, o jehož prominutí se rozhoduje. Správce daně ověřil stav osobního daňového účtu žalobce ke dni 27. 2. 2015 a zjistil, že tato daň není zcela uhrazena, když je na ní evidován nedoplatek ve výši 978 469 Kč.
17. Jelikož správce daně zjistil, že je naplněna skutečnost vylučující možnost prominutí příslušenství daně, neposuzoval již naplnění dalších důvodů uvedených v žádosti, a žádost zamítl.
18. Městský soud v Praze posoudil věc takto:
19. Podle ust. § 55a odst. 1 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, *Ministerstvo může daň zcela nebo částečně prominout z důvodů nesrovnalostí vyplývajících z uplatňování daňových zákonů. U příslušenství daně tak může učinit i z důvodu odstranění tvrdosti. K tomuto prominutí může dojít v kterémkoli stadiu daňového řízení.*
20. Podle ust. § 55a odst. 2 citovaného zákona *Ministerstvo může obecně závazným právním předpisem zmocnit k provádění tohoto svého oprávnění správce daně. V tomto zmocnění vymezí bližší podmínky, zejména okruh důvodů a výši daně, která z těchto důvodů může být posouzena a prominuta.*
21. Soud především konstatoval, že Ministerstvo financí využilo svého zákonného zmocnění k tomu, aby zmocnilo územní finanční orgány k promíjení příslušenství daně – to se stalo vyhláškou č. 299/1993 Sb. ministerstva financí ze dne 1. prosince 1993, kterou se zmocňují územní finanční orgány k promíjení příslušenství daně. Tato vyhláška však neobsahuje výčet důvodů a výši daně, která z těchto důvodů může být posouzena a prominuta. Vymezení takových důvodů se nachází až ve pokynu Ministerstva financí č. D-330.
22. V této věci shledal tedy soud důvodnou námitku žalobce, že ač zákon svěřil vymezení bližších podmínek, zejména okruh důvodů a výši daně, která z těchto důvodů může být posouzena, Ministerstvu financí s tím, že tak učiní formou vyhlášky, tedy obecně závazného právního předpisu, skutečnost je odlišná. Jmenovaná vyhláška takové skutečnosti nestanoví, a Ministerstvo financí je vtělilo až do pokynu č. D-330, který však není obecně závazným právním předpisem.
23. Městský soud proto konstatoval, že žádný právní předpis nestanoví, že by důvodem pro obligatorní zamítnutí žádosti byla skutečnost, že žadatel – daňový subjekt neuhradil zcela daň, ke které náleží příslušenství, o jehož prominutí se rozhoduje, a že by tedy samotná existence tohoto nedoplatku na dani znamenala zamítnutí žádosti, aniž by se správce daně musel zabývat hodnocením jiných skutečností, jež by mohly být v žadatelův prospěch.
24. Pro úplnost je nutno poukázat na to, že vyhláška č. 299/1992 Sb. obsahovala v ust. § 2 písm. a), b) a c) výčet skutečností, jejichž existence výslovně vylučovala možnost prominout či snížit příslušenství daně, avšak stav, kdy není zcela uhrazena daň, ke které náleží příslušenství, o jehož prominutí se rozhoduje, tam uveden není. I pokud tedy

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

žalobce skutečně neměl zcela uhrazenou daň z příjmů fyzických osob za roky 1999 až 2003, nebyl správce daně oprávněn jeho žádost o prominutí penále vztahujícího se k této dani samočinně zamítnout bez zkoumání dalších skutečností.

25. Skutečnost, že není zcela uhrazena daň, ke které náleží příslušenství daně, o jehož prominutí je rozhodováno, je jako důvod vylučující prominutí příslušenství daně důvodu tvrdosti, uvedena až v pokynu Ministerstva financí č. D-330 ze dne 29. 10. 1999, jmenovitě v jeho článku II, části A, bod 1. Jak je ovšem vyloženo výše, tento pokyn není obecně závazným právním předpisem a nelze tedy jím stanovovat jiná kritéria pro rozhodování o právech a povinnostech daňových subjektů, než jaká jsou vymezena zákonem, resp. prováděcí vyhláškou Ministerstva financí na základě zmocnění v ust. § 55a odst. 2 zákona o správě daní a poplatků.
26. Z tohoto důvodu má soud za to, že pouhý metodický pokyn nemůže odůvodňovat praxi, kdy se správce daně omezí jen na konstatování toho, že není zcela uhrazena daň, ke které náleží příslušenství, a máje za to, že jde o překážku neumožňující vyhovět žádosti o prominutí daně, resp. jejího příslušenství, dále již vůbec nezabývá hodnocením těch skutečností, kterými ve své žádosti argumentoval daňový subjekt. Pro takový postup neexistuje právní podklad, neboť ani zákon o správě daní a poplatků, ani vyhláška č. 299/1992 Sb. takovou úpravu neobsahovaly.
27. Dále se městský soud zabýval žalobní námitkou, spočívající ve tvrzení, že žalobce nebyl před vydáním rozhodnutí seznámen s důkazy, které vedly k zamítnutí žádosti, a neměl možnost se k nim vyjádřit.
28. Při hodnocení její důvodnosti musel soud vzít v úvahu, že procesní předpis, jímž se žalovaný řídil, tedy zákon o správě daní a poplatků, neobsahoval ustanovení, jež by mu výslovně ukládalo povinnost před vydáním rozhodnutí seznámit žalobce jako účastníka řízení s podklady pro rozhodnutí, a dát mu možnost se k nim vyjádřit.
29. Žalobce ve své námitce argumentoval porušením ustanovení čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož *každý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem.*
30. Ačkoliv se tato norma ústavního práva týká především soudního řízení, neboť právě pro ně je typické veřejné projednání věci, nelze podle názoru městského soudu odhlédnout od skutečnosti, že i daňové procesní předpisy ukládají správcům daně povinnost úzké součinnosti s daňovými subjekty.
31. Podle ust. § 2 odst. 2 zákona o správě daní a poplatků *správci daně postupují v daňovém řízení v úzké součinnosti s daňovými subjekty a při vyžadování plnění jejich povinností v daňovém řízení volí jen takové prostředky, které daňové subjekty nejméně zatěžují a umožňují přitom ještě dosáhnout cíle řízení, tj. stanovení a vybrání daně tak, aby nebyly zkráceny daňové příjmy.*
32. Za stavu, kdy správce daně shledal na straně žalobce skutečnosti, o nichž se domníval, že znemožňují vyhovět žádosti o prominutí příslušenství daně, bylo na místě, aby žalobce jako daňový subjekt byl seznámen s relevantními podklady pro rozhodnutí a zejména s tím, jaké rozhodnutí je třeba za daného skutkového stavu očekávat. To by žalobci umožnilo odpovídajícím způsobem reagovat, a případně zpochybnit správnost zjištění

správce daně či jeho právního názoru, anebo zvolit ohledně své žádosti jiný procesní postup.

33. Skutečnost, že správce daně takto nepostupoval, se dotkla práv žalobce z toho důvodu, že řízení o žádosti podle ust. § 55a zákona o správě daní a poplatků je pouze jednostupňové, takže daňový subjekt nemá možnost své případné výhrady vůči rozhodnutí správce daně uplatnit v odvolacím řízení.
34. Zde je na místě zdůraznit skutečnost, že v obvyklejším a při realizaci veřejné správy typickém řízení je rozhodováno ve dvou stupních, kdy proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně lze uplatnit řádný opravný prostředek, zpravidla označený jako odvolání, a o věci pak rozhoduje orgán odvolací. Tento systém umožňuje, aby všechny podstatné okolnosti konkrétní věci byly v potřebné míře projednány právě již v řízení správním. Pokud by tedy například správce daně rozhodl nesprávně či nezákonně, lze nápravu zjednat v odvolacím řízení, tedy ještě v rámci výkonu daňové správy.
35. V řízení o žádosti podle ust. § 55a zákona o správě daní a poplatků však taková možnost neexistuje, protože rozhodnutí správce daně v I. stupni je rozhodnutím konečným. Účastník řízení je tedy v situaci, kdy se podstatné skutečnosti o své záležitosti dozví z rozhodnutí správce daně, aniž by však mohl na jeho zjištění nebo právní názory jakkoliv reagovat v rámci daňového řízení.
36. Soud tedy shledal žalobní námitku důvodnou v tom směru, že správce daně v rozporu s ust. § 2 odst. 2 zákona o správě daní a poplatků nepostupoval v součinnosti se žalobcem jako daňovým subjektem, a tím, že mu neumožnil seznámit se se skutečnostmi, jež byly podle názoru správce daně pro rozhodnutí relevantní, a vyjádřit se k nim, nebo na ně jinak reagovat.

IV.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

37. Městský soud v Praze tedy po přezkoumání věci dospěl k závěru, že žaloba byla podána důvodně, a proto žalobou napadené rozhodnutí zrušil podle ust. § 78 odst. 1 soudního řádu správního, a věc podle ust. § 78 odst. 4 soudního řádu správního vrátil žalovanému k dalšímu řízení.
38. Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn podle ust. § 60 odst. 1 soudního řádu správního, když žalobce měl ve věci úspěch a jeho náklady řízení sestávají jednak ze zaplaceného soudního poplatku z podané žaloby ve výši 3000 Kč a jednak z odměny advokátovi za tři úkony právní služby po 3100 Kč, a ze související náhrady hotových výdajů po 300,- Kč podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v platném znění, zvýšené o sazbu daně z přidané hodnoty. Náhradu v celkové výši 15 342 Kč je žalovaný povinen zaplatit žalobci do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce Mgr. Jakuba Hajdučíka, advokáta.

Poučení:

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 27. listopadu 2018

JUDr. Slavomír Novák v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.